

מילים לא מוכרות

משפחות מילים

הבנה מהקשר

פיתוח אוצר מילים

יחסי מילים

מילים נרדפות

הפכים

הכללה

מאזכרים

מילות יחס

מילות קישור

סימני פיסוק

אמצעים רטוריים

ניבים ופתגמים

מילים לא מוכרות

מצאו בטור השמאלי את פירושן של המילים ושל והביטויים הרשומים בטור הימני.
כתבו את האות המתאימה על הקווים המסומנים למטה.

א'. אדמה	1. חרט על דגלו
ב'. קרס, נפל	2. אחווה
ג'. התיישן	3. עידן חדש
ד' אם כן אם כך	4. נטל
ה'. תקופה חדשה, זמן חדש	5. נותר
ו'. חסר השכלה, אדם שלא למד כלום	6. התמוטט
ז'. אהבת אחים, ידידות נאמנה	7. זוטר
ח'. לשים כמטרה, כרעיון חשוב	8. רבגוניות
ט'. רכוש, קניין	9. בור
י'. הביאה תוצאות טובות	10. משולל
י"א. מסע, כובד, מעמסה, עומס	11. אבד עליו הכלח
י"ב. לבצע, להגשים, לממש	12. חירות
י"ג. כלל כלי השיט השייכים למדינה	13. קרקע
י"ד. חוסר אחידות, ריבוי של פריטים	14. נכס
ט"ו. במעמד נמוך יחסית, קטן	15. נשאה פרי
ט"ז. נשאר	16. להוציא לפועל
י"ז. חסר, בלי	17. לדגול ב
י"ח. חופש	18. אפוא
י"ט. הציג לו כמטרה	19. צי

(1) _____; (2) _____; (3) _____; (4) _____; (5) _____; (6) _____;
 (7) _____; (8) _____; (9) _____; (10) _____; (11) _____; (12) _____;
 (13) _____; (14) _____; (15) _____; (16) _____; (17) _____;
 (18) _____; (19) _____;

היעזרו במשפטים הכתובים בעמוד הבא:

1. המנהיג חרט על דגלו את המאבק לשלום.
2. אני מאחלת לנו שתהא זו שנת שלום ואחוה, קודם כול בינינו לבין עצמנו, ואח"כ בינינו לשכנינו.
3. המצאת הפקס פתחה בפנינו עידן חדש.
4. האמא גידלה אותם לתפארת, וכשבגרו ובנו להם בתים משלהם הפכה היא, אמם הזקנה, נטל עליהם.
5. לא נותר דבר מההפצצה.
6. הבניין התמוטט ונהרס.
7. הפקיד הזה לא יכול לעזור לנו כי הוא זוטר. עלינו לפנות לפקיד גבוה יותר בעל סמכויות.
8. השוק מצהיב בשל רבגוניות הצבעים שבו.
9. כל מדינה חייבת לדאוג שלא יהיו בין תושביה בורים, ולכן יש לדאוג לתכניות לימודיות לכל הגילאים, גם למבוגרים.
10. הטענה שלך משוללת כל יסוד. לא היתה פגיעה ולא התכוונו לפגוע ברכבך.
11. התכנית אינה רלוונטית – אבד עליה הכלח.
12. חירות היא אחד העקרונות שכל מדינה דמוקרטית דוגלת בה. זהו עקרון יסוד של כל אדם מרגע שנולד – פגיעה בחירות האדם והפיכתו לעבד, לדוגמה, תיתכן עדיין במספר מדינות מצומצם.
13. לאדם זה נכסים רבים, בעיקר קרקעות. הוא קנה את הקרקעות עוד לפני קום המדינה וכך הפך עשיר.
14. התפילה שלה נשאה פרי, ובנה שנפגע יצא מכלל סכנה.
15. יש להוציא לפועל את תכנית החירום. לא ניתן להמשיך כך יותר.
16. אני דוגלת בשוויון ובחופש.
17. נראה, אפוא, שאין מנוס מלהשהות אותו.
18. הצי של בריטניה נפגע בתקופת המלחמה.

משפחות מילים

לפניכם משפחת מילים. רשמו את השורש והוסיפו 3 מילים למשפחה:

דוגמה: מוכרת, מכירה השורש: מ.כ.ר מילים נוספות: למכור, מכרת,

מוכר

_____	השורש: _____	א. שאלה, שואלת
_____	השורש: _____	ב. חפרתי, חופרים
_____	השורש: _____	ג. עטיפה, עטוף
_____	השורש: _____	ד. בריאות, הבריא
_____	השורש: _____	ה. לבחור, אבחר

א. הקיפו בעיגול את המילה שאינה שייכת למשפחה

דוגמה: הרגשתי, רגישות, מגרש, ריגש.

א. טיפסתי, תופסת, טיפוס, לטפס.

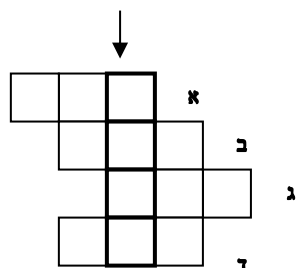
ב. זריחה, מחזור, חיזור, לחזור.

ג. לספור, מספרה, ספירה, פרסה.

ד. דיברתי, דיבורים, מדבר, דברים.

ה. קשרים, שיקר, לקשור, מקשר.

ב. מצאו את השורש וכתוב במקום המתאים.

א. ניצחון, לנצח, ניצח

ב. נהגתי, מנהג, נוהגת

ג. רקדן, ריקוד, רקדה

ד. זרוק, זריקה, זורקת

המילה שיצאה במלבן המודגש היא: _____

ג. בחרו את המילה המתאימה למשפחת המילים.

דוגמה: שבר, נשבר, לשבור, _____

א. סביר ב. מכשיר ג. שבור ד. לשוב

* שרקתי, שריקה, שורקים, _____

א. קשרים ב. מתקשר ג. קרישה ד. שורק

* שחקן, משחק, שיחקת _____

א. שחיקה ב. שחקים ג. לשחוק ד. קשוח

* מצאתי, מציאה, מוצאים, _____

א. תמצאו ב. מצה ג. למצות ד. מצעים

* שינה, אשן, לישון, _____

א. משנים ב. שינו ג. ישנה ד. התיישן

ד. הקיפו בעיגול מילים מאותה משפחה וצבעו כל משפחה בצבע אחר.

ללבוש

תבשלו

לבשנו

שילובים

לשלב

מתלבש

לבושים

בשל

תבשיל

מבשל

מנצח

ניצחון

ניצחת

לחיצה

צנחן

צניחה

לחוץ

נלחצת

מצנח

ניצחת

לחלץ

הבנה מהקשר

לפניכם מילים המסומנות בקו ללא מובן. מצאו להן את המשמעות המתאימה מהאפשרויות הנתונות בסוגריים.

בחרו והקיפו את המילה שעשויה להחליף את המילה המודגשת.

א. רונן הוא ילד בלרן, הוא רק בן שלוש והוא כבר יודע לספור עד עשר.

(בלרן - חמוד / גדול / חכם / מצחיק)

ב. שגית הלכה עם נטע לגשתון כדי לראות את הסרט החדש של בראד פיט.

(גשתון - קולנוע / יפה / בית ספר / מצלמה)

ג. הכלב סימפל כל הלילה ולא נתן לי לישון

(סימפל - צחק / נבח / ארון / ישן)

ד. אני אולרת את אחי הקטן אוהד וקונה לו הרבה מתנות.

(אולרת - כותבת / מכונית / אוהבת / גדולה)

רשמו מה פירוש המילה המודגשת מתוך הקשר המשפט:

איתמר הוא בעל אורינטציה טובה. הוא יודע למצוא את הדרך ממקום אחד לשני.

שרון ביקשה שנשים לה אגד על האצבע כדי שהפצע לא יזדהם.

אמיתי הלך אל הנוירולוג כדי לבדוק מדוע כואב לו הראש.

א. מצאו במילון את המילים הבאות וכתבו את פירושן.

- הדום
- אלונטית
- ספון
- סומא
- יוקד
- נגוז
- ערגה
- פוגרום

ב. חברו משפט לכל אחת מהמילים. ניתן גם לבנות סיפור אשר יכיל את כל המילים.

פיתוח אוצר מילים

מילים נרדפות

א'. השמדה	1. תמורה
ב'. עובד אדמה	2. נבוב
ג'. קר	3. הכחדה
ד'. חלול, ריק	4. מקלט
ה'. צבע	5. אוכלוסייה
ו'. תחליף	6. אימה
ז'. לפיד	7. לסייע
ח'. מחסה	8. אפלה
ט'. חשכה	9. איכר
י'. כלל התושבים בשטח מסוים	10. גוון
יא'. לעזור	11. אבקה
יב'. פחד	12. צונן

א. התאימו את האותיות למספרים, כך שבכל צמד יימצאו שתי מילים נרדפות (שיש להן אותה משמעות):

(1) _____ ; (2) _____ ; (3) _____ ; (4) _____ ; (5) ? _____ ;
(6) _____ ; (7) _____ ; (8) _____ ; (9) _____ ; (10) _____ ;
(11) _____ ; (12) _____ ;

ב. כתבו 6 משפטים לאחת המילים מהצמדים הנרדפים

מילים מנוגדות

לפניכם שני טורים של מילים. המילים בטור הימני מסומנות במספרים ואילו המילים בטור השמאלי מסומנות באותיות. לכל מילה בטור הימני יש מילה מנוגדת (מילה שיש לה משמעות הפוכה) בטור השמאלי, אך הן אינן מסודרות באותו סדר. עליכם לזהות בטור השמאלי את המילים המנוגדות למילים שבטור הימני ולחבר אותן בקו. לאחר מכן עליכם לרשום, במקומות המיועדים לכך למטה, את האותיות המתאימות למספרים. עבדו על-פי הדוגמה הנתונה לגבי מילה (1).

א'. פחדנות	1. חושך
ב'. עצל	2. גבוה
ג'. להרבות	3. גבורה
ד'. חמים	4. קטן
ה'. מכוער	5. חרוץ
ו'. שלום	6. ליטול
ז'. גדול	7. יפה
ח'. חובה	8. להדליק
ט'. יהירות	9. צונן
י'. אור	10. רעש
יא'. ציבורי	11. להמעט
יב'. להניח	12. מלחמה
יג'. דממה	13. פרטי
יד'. נמוך	14. ענווה
טו'. לכבות	15. זכות

1. ___ 2. ___ 3. ___ 4. ___ 5. ___ 6. ___ 7. ___ 8. ___ 9. ___
 10. ___ 11. ___ 12. ___ 13. ___ 14. ___ 15. ___

יוצא הדופן

בכל רביעייה קיימת מילה יוצאת דופן, הקיפו אותה בעיגול. נמקו מדוע היא יוצאת דופן.

1. בנוסף, יתר על כן, גם, כי נימוק _____
2. אולם, אך, בנוסף, אבל נימוק _____
3. ראשית, אחר-כך, אולם, בהמשך הנימוק _____
4. מפני ש... , אין ספק ש... , כיוון ש... הנימוק _____
5. לפיכך, לכן, למען, משום כך הנימוק _____
6. כלומר, זאת אומרת, למרות, פירושו של דבר הנימוק _____
7. תחילה, לבסוף, בדומה ל... , לאחרונה הנימוק _____
8. אלא, ברם, אך, לכן הנימוק _____

יחסי מילים - אנלוגיות

השאלות 1 עד 10 מוצגות בצורת משוואה. בצידה הימני של המשוואה מופיעים צמדי מילים, המקיימים ביניהם יחס כלשהו. בצידה השמאלי של המשוואה מופיעים מילה אחת וסימן שאלה. עליכם לבחור, מבין חמש התשובות האפשריות, את המילה שאם תציבו אותה במקום הסימן שאלה משמאל, תקבלו עוד צמד מילים, המקיימים ביניהם את אותו יחס כמו זה הקיים מימין. סמנו את מספרה של התשובה שבחרתם בטור המתאים.

דוגמאות

* שחור: לבן = קשה: ?

(א) רך; (ב) גמיש; (ג) בהיר; (ד) רטוב; (ה) אפור

אפשר לשאול את השאלה גם כך:

שחור מתייחס ללבן כמו שקשה מתייחס ל:

(א) רך; (ב) גמיש; (ג) בהיר; (ד) רטוב; (ה) אפור

פתרון: היחס בין שחור ללבן הוא ניגוד מוחלט. הניגוד המוחלט למילה קשה הוא רך. לכן התשובה הנכונה היא (א).

**** רחיצה: ניקיון = אכילה: ?**

(א) זלילה; (ב) מזון; (ג) שובע; (ד) לחם; (ה) השמנה
פתרון: היחס בין רחצה לניקיון הוא פעולה ותוצאה. תוצאתה של אכילה היא שובע.
לכן התשובה הנכונה היא (ג).

נסו לענות באותה צורה על השאלות הבאות:

1. **כובע: ראש = גג: ?**
(א) בנאי; (ב) בית; (ג) חלון; (ד) משקיף; (ה) רעפים
2. **דיו: עט = כספית: ?**
(א) כימיה; (ב) בית חרושת; (ג) מדחום; (ד) שעון; (ה) עיפרון
3. **זריחה: יום = שקיעה: ?**
(א) בוקר; (ב) שבוע; (ג) דימדומים; (ד) לילה; (ה) ערב
4. **נייר: ספר = בד: ?**
(א) בגד; (ב) מחברת; (ג) שמלת ערב; (ד) חוטי; (ה) מספריים
5. **הגה: מכונית = מדף: ?**
(א) דירה; (ב) ספרים; (ג) ארגז; (ד) ארון; (ה) עץ
6. **טיפה: גשם = אדם: ?**
(א) חברים; (ב) אישה; (ג) גברים; (ד) ים; (ה) אנושות
7. **חשוב: חיוני = עבירה: ?**
(א) מאסר; (ב) הוכחות; (ג) פשע; (ד) עונש; (ה) פושע
8. **בריכה: שחייה = שדה: ?**
(א) צמיחה; (ב) חריש; (ג) טבע; (ד) פריחה; (ה) חקלאי
9. **טירה: מגדל = טנק: ?**
(א) קנה; (ב) שריון; (ג) צריח; (ד) צוהר; (ה) מנוע
10. **אלימות: זעם = חסד: ?**
(א) חשבון; (ב) רגשנות; (ג) בינה; (ד) רחמים; (ה) כעס

מילים נרדפות

מצאו בטבלה מילים נרדפות למילים שברשימה

כ	ג	מ	ת	נ	ה	ח	ו	ק	צ	א	ג
ל	ב	נ	ה	ר	כ	א	ש	נ	ב	ו	ש
א	ו	י	ג	ד	ע	ד	ר	ו	ר	צ	מ
כ	צ	צ	ו	נ	נ	מ	י	ה	כ	י	ר
ח	ע	א	נ	ט	ד	ה	ש	ב	כ	ק	ש
ב	י	ס	ע	ש	י	ר	ח	ת	ש	מ	ע
ש	ו	ר	י	ש	פ	ז	ל	נ	ח	ל	ה
ד	ר	ת	ז	ר	ל	ה	נ	ש	מ	ש	ב
א	ג	כ	פ	ח	ד	ש	מ	י	מ	א	ס

לפניכם 65 צמדי מילים לא מותאמים. התאימו לכל אחד מהמילים הממוספרים את

המילה הנרדפת בטורים שאינם ממוספרים.

אדמה	21. דין	גשם	1. זקן
דל	22. זמר	חירות	2. תן
דממה	23. בן	חלון	3. מטר
ירח	24. שר	חשון	4. תענית
לפיד	25. דורון	הב	5. נער
זימר	26. קרקע	כותל	6. מתעורר
ילד	27. צנום	מכה	7. חמה
משפט	28. גדה	סב	8. רקיע
מתנה	29. מורא	עלם	9. נם
נדר	30. אבוקה	צום	10. מהלומה
נע	31. רחלה	קם	11. צוהר
עז	32. חודש	קמל	12. כזב
ענן	33. זז	קופסה	13. עליז
פז	34. עב	ישן	14. קיר
פחד	35. שבועה	שב	15. תרדמה
פס	36. עני	שינה	16. חזר
רזה	37. בשקט	שמח	17. נובל
שיר	38. סרט	שמים	18. חופש
שפה	39. הדום	שמש	19. אפל
שרפרף	40. זהב	שקר	20. ארגז

שרית פולק

אץ	.53 רז	שימון	.41 צפיר
חש	.54 גמד	כועס	.42 אמיד
לבן	.55 און	נוגה	.43 צוע
לבנה	.56 קר	ענו	.44 עדין
מהר	.57 מבריק	אבן	.45 עצוב
כוח	.58 ירח	עצוב	.46 ידיד
נטש	.59 צחור	עשיר	.47 דרה
נס	.60 חיש	קץ	.48 סוף
לח	.61 רץ	רוח	.49 מדבר
נקי	62 סומא	רך	.50 נגה
סוד	.63 עזב	רע	.51 רוגז
עיוור	.64 מרגיש	שבח	.52 הלל
צונן	.65 רטוב		

	.53 רז		.40 זהב		.27 צנום		.14 קיר		1. זקן
	.54 גמד		.41 צפיר		.28 גדה		.15 תרדמה		2. תן
	.55 און		.42 אמיד		.29 מורא		.16 חזר		3. מטר
	.56 קר		.43 צוע		30 אבוקה		.17 נובל		4. תענית
	57 מבריק		.44 עדין		31 רחלה		.18 חופש		5. נער
	.58 ירח		.45 עצוב		.32 חודש		.19 אפל		6. מתעורר
	.59 צחור		.46 ידיד		.33 זז		.20 ארגז		7. חמה
	.60 חיש		.47 דרה		.34 עב		.21 דין		8. רקיע
	.61 רץ		.48 סוף		35 שבוע ה		.22 זמר		9. נם
	62 סומא		49 מדבר		.36 עני		.23 בן		10. מהלומה
	.63 עזב		.50 נגה		37 בשקט		.24 שר		11. צוהר
	64 מרגיש		.51 רוגז		.38 סרט		.25 דורון		12. כזב
	.65 רטוב		.52 הלל		.39 הדום		.26 קרקע		13. עליז

הפכים

שיר ההפכים

השלימו את המילים בשיר:

לפעמים אני עצלן ולפעמים -	ולפעמים - _____ לפעמים אני ביחד	לפעמים אנו עצוב ולפעמים - _____
אבל אני...	לפעמים אני _____ לפעמים - בצד.	ולפעמים אני זוכר ולפעמים - _____ לפעמים אני שבע לפעמים - _____
לפעמים אני	אבל אני...	לפעמים אני כועס ולפעמים - אוהב. ראשון
ולפעמים שלישי. לפעמים אני תופס ולפעמים - תפוס לפעמים אני ענק	לפעמים אני כינור ולפעמים - תופים לפעמים אני קייצי ולפעמים - _____	אבל אני תמיד נשאר אני תמיד נשאר אני תמיד נשאר.
ולפעמים _____	אבל... _____	ולפעמים _____ אבל
אני תמיד נשאר	לפעמים אני מתוק	אני
תמיד נשאר אני תמיד נשאר אני!	ולפעמים - חמוץ.	לפעמים אני _____ ולפעמים - קטן לפעמים אני גיבור

כתבו את הקטע מחדש. החליפו את המילים המסומנות בקו למילה ההפוכה.
דני הוא ילד נמוך, יש לו שיער פרוע, ארוך ובהיר.
דני הוא האח הצעיר במשפחה, הוא אוהב לאכול שוקולד.
דני תמיד זוכר להכין שיעורי בית. המורה אומרת שזהו מעשה חכם מאוד.
היום דני היה עצוב מכיוון שגלית הילדה החמודה חולה.

נרדפות

- א. החליפו את המילים המסומנות במילים נרדפות.
- א. דני וליאת משוחחים על המסיבה שהייתה אתמול בלילה.
- ב. הסתכל, יש אווירון בשמיים.
- ג. נעמה ציפתה לאורחים שאיחרו לבוא.
- ד. איתי השליך את הפסולת לפח האשפה.
- ה. זוהר חזר ארצה מארצות-הברית והביא מתנה גדולה לאורטל.

ב. מצאו מילים נרדפות למילים הרשומות בטור מתוך מאגר המילים.

_____	- לפתע
_____	- הביט
_____	- איחרתי
_____	- שאלות
_____	- כותבת
_____	- פוסעת
_____	- שיר
_____	- ריקודים
_____	- מסך
_____	- טיפש

מאגר המילים:

מרקע, צועדת, פתאום, הסתכל, קושיות, זמר, כסיל, רושמת, מחולות, בוששתי.

גבוה	1. רזה לצנום כמו רם ל
_____	2. עידן לתקופה כמו תבוסה ל
_____	3. קשה עורף לעקשן כמו הלך לעולמו ל
_____	4. עדין לתענוג כמו דלות ל
_____	5. אבד עליו הכלח להתיישן כמו נקטף באָבו ל
_____	6. חבל ארץ לאזור כמו תמורה ל
_____	7. בני חורין לחופשיים כמו סומא ל
_____	8. פושט יד לקבצן כמו משלח-יד ל
_____	9. ידידות לאחווה כמו ארגמן ל
_____	10. מטר לגשם כמו קץ ל
_____	11. ארגמן לצבע כמו תמורה ל
_____	12. רז לסוד כמו נבוב ל
חלול	13. עת לזמן כמו אבוקה ל
_____	14. קרקע לאדמה כמו רקיע ל
_____	15. מתון בדעותיו ללא קיצוני בדעותיו
_____	כמו נס על נפשו ל
_____	16. ססגוני לרב-גוני כמו בשלהי ל
מחיצה	17. הולם למתאים כמו מתרס ל
_____	18. לאום לעם כמו כאוות נפשו ל
_____	19. חוטם לאף כמו כאוות נפשו ל

20. חכליל לאדמדם כמו תשורה ל

21. התלבט להיסס כמו נפיל ל

22. צונן לקר כמו נתיב ל

23. איכות לטיב כמו הושיט יד ל

24. חבלי לידה לצירי לידה כמו איבה ל

25. קורת גג לבית כמו אותיות של קידוש לבנה ל

הכללה

המשותף לקבוצות (הכללה)

_____	1. סירה, ספינה, נחתת, משחתת, אונייה
_____	2. חרוט, קובייה, גליל, כדור, מנסרה
_____	3. טבעת, עגיל, צמיד, ענק, מחרוזת
_____	4. ברזל, נחושת, זהב, כסף, ארד
_____	5. חולצה, מכנסיים, שמלה, חצאית, חליפה
_____	6. מכונית, מטוס, ספינה, אופנוע, מסוק
_____	7. עורך-דין, רופא, סופר, שחקן, צייר
_____	8. צייר, פסל, שחקן, משורר, סופר
_____	9. חוטם, עין, מצח, לחי, סנטר
_____	10. היכן, אלו, מדוע, מה, מי, איך

באמצעות הגדרת היחס

הגדרת היחס (קשר של)

_____	1. עבה - דק	כמו - גבוה -	_____
_____	2. ארון - עץ	כמו - שמלה -	_____
_____	3. להכחיד - הכחדה כמו - לסייע -	_____	_____
_____	4. אימה - פחד	כמו -	תמורה - _____
_____	5. סוס - ארווה	כמו - כלב -	_____
_____	6. רחצה - ניקיון	כמו -	אכילה - _____
_____	7. מחרשה - חריש	כמו - מעד -	_____
_____	8. יקר - זול	כמו -	אפלה - _____

שרית פולק

9. עט - כלי כתיבה כמו - מטאטא - _____

10. לבן - בהיר כמו - שחור - _____

מאזכרים

תפקיד: אזכורים או רמיזות מאפשרים לחזור על שם הדמות או על פעולותיה בשם אחר

(סימון: שני קווים =)

ו. תואר הפועל	ה. ביטוי מכליל	ד. מילות יחס בנטייה	ג. כינויים רומזים	ב. כינויי שייכות	א. כינוי גוף
	כל	אותו	זהו	שמו	הוא, הם, הן שם
	אלה	בם	זאת	אביו	כאן
		בו	אלה		אז
		בה	אלו		כך

בקטעים שלפניכם מופיעים מאזכרים שונים. אינך צריך לקבוע את סוג המאזכר.

א. סמנו שני קווים מתחת למאזכר.

ב. רשמו מעל המאזכר למי / למה הכוונה.

משימה מס' 1

אנשים רבים משליכים פסולת בדרך. הם אינם מתייחסים לסביבתם ופוגעים בה. אם תיכנסו לבתיהם - הכול נקי ומצוחצח. אבל, מחוץ למבנה - ניירות, שיירי מזון ועוד. הפסולת המצטברת בשולי הדרך עלולה לחזור אליהם בדרך עקיפה של מחלות, ריח רע ועוד. לדוגמה, החתול יוצא לסויר קצר, מפשפש באותם שיירי מזון וחוזר לבתיהם כשהוא מוביל חיידקים. אנשים - זה גם אנחנו, אז בואו כולנו נשפר את איכות חיינו.

משימה מס' 2

בשבוע שעבר יצאנו לבקר בבית המשפט. חשבנו שנוכל לשמוע דברים מעניינים וללמוד דברים חדשים. התיישבנו בדיוק מול השופט. הוא היה עסוק בחקירת נער צעיר, שנתפס בגניבה. הוא שאל אותו שאלות רבות על כך, עד שהנער פרץ בבכי, אמר שהוא יודע שעשה טעות, והבטיח לו לא לחזור על מה שעשה. חיכינו לראות כיצד יגיב השופט, ואמנם גם הוא האמין שהנער הצטער על מעשיו. הוא פסק לו מאסר על תנאי לשנה, ואמר שהוא מקווה שהנער לא יחזור על הטעות שעשה.

משימה מס' 3

1. סמנו במשפטים הבאים את כל המאזכרים וכתבו למי/למה הכוונה.

א. רותם אוהב לשחות. כל בוקר הוא שוחה 2 בריכות מלאות. אחר כך הוא הולך לבית הספר, שם הוא לומד טבע ואמנות.

ב. גלעד מרכיב משקפיים, הם עוזרים לו לראות טוב מרחוק.

ג. האופניים של אלעד משוכללים. הם יכולים לנסוע בהרים, והוא מאוד מרוצה מהם.

ד. "נחל תנינים" הוא נחל חביב, ויש בו פריחה יפהפייה. כדאי ללכת לטייל שם בחודשי האביב.

ה. הבנות בכיתה החליטו על מסיבה. הן התאספו וקבעו מתי והיכן תיערך המסיבה. הוחלט שהיא לא תהיה בערב שבת, כדי שגם רינה, שהיא שומרת שבת, תוכל להשתתף.

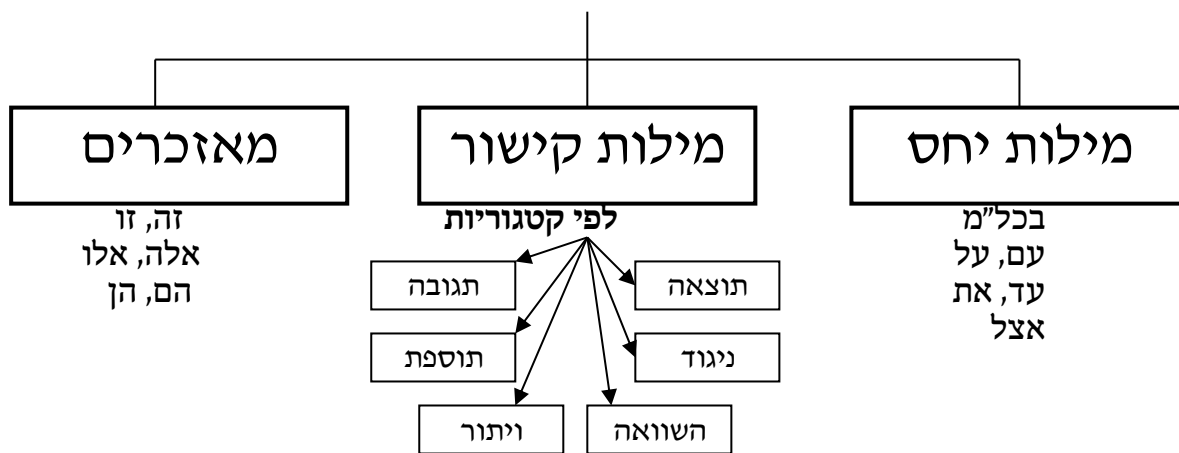
ו. אין כמו חג הפסח, יש בו כל מה שאני אוהבת: חופשה ארוכה, טיולים בחברת המשפחה ומזג אוויר נפלא.

משימה מס' 4

הפכו את המשפטים לקטע, אינכם חייבים להשתמש בכל המשפטים, אתם רשאים להוסיף משפטים משלכם. יש להשתמש במילות קישור ובמאזכרים לפי הצורך.

1. העיתונאי הוותיק חשף מספר מקרים של קבלת שוחד על ידי בעלי תפקידים בכירים בשלטון.
 2. המקרים של קבלת שוחד הסעירו את המדינה.
 3. לא כל האזרחים מבינים את תפקידה של התקשורת.
 4. חלק מהאזרחים אינו אוהב לשמוע על בעלי תפקידים ממפלגתם שסרחו.
 5. בשלטון דמוקרטי יש לתקשורת תפקיד בסיסי.
 6. התפקיד הבסיסי של התקשורת בשלטון דמוקרטי הוא לבקר את המערכת השלטונית.
 7. מי שמאמין בדמוקרטיה אל לו לעצור את עבודת העיתונאים, אנשי התקשורת.
 8. חשוב שידעו אנשי התקשורת מתי הידיעות שהם חושפים מהוות חדירה לתחום הפרט ואינן משרתות את הדמוקרטיה.
 9. הקולות שנשמעים נגד אנשי התקשורת למיניהם – חשוב שדובריהם יבדקו את עצמם.
 10. אולי המתנגדים לתקשורת אינם מעוניינים בדמוקרטיה אמיתית אלא בשלטון טוטאליטרי של מפלגתם.
 11. יש החושבים שונה. הם חושבים שהתקשורת מגזימה. היא מביאה אינפורמציה מתחום הפרט כדי "לחמם" את הציבור נגד השלטון.
 12. הנושא נתון במחלוקת.
- עיינו בסיפור שכתבתם, וסמנו שני קווים מתחת לאזכורים.
סמנו מעל, למי או למה הכוונה.

אמצעי קישור

6	5	4	3	2	1
הסבר	מילות תוצאה	מילות תוספת	מילות ניגוד	מילות סיבה	זמן
כלומר	לפיכך	נוסף על כך	אולם	עקב	כאשר
דהיינו	משום כך	בנוסף	אבל	מפני ש...	כש...
רוצה לומר	כתוצאה מכך	יתר כל כן	אך	כיוון ש...	אחר כך
זאת אומרת	לכן	וגם	אלא	משום ש...	בזמן ש...
פירושו של			בניגוד ל...	הואיל ו...	ראשית
			לעומת	כי	דבר
			בדומה ל...		שנית
			בהשוואה ל...		תחילה
					לבסוף
					לאחרונה
					לפני

10	9	8	7
מילות תכלית	מילים המביעות החלטיות	נוסחים שאינם מוחלטים	מילות ויתור
כדי ש... למען	אין ספק ש... ניתן לומר ש...	כנראה ייתכן ש... מתקבל על הדעת קרוב לוודאי	למרות אף-על-פי-כן

תפקידן של מילות הקישור לעזור לנו להבין את הקשרים הלוגיים בין המשפטים. לפניכם טבלה של מילות קישור. לכל קבוצת מילים תפקיד מיוחד. למשל, קבוצת המילים בעמודה מס' 3 נקראת מילות ניגוד. תפקידה לנגד את הדעה / עובדה שנמסרה בחלק הראשון של המשפט.

תרגיל מספר 1:

הקיפו את מילות הקישור, כתבו את סוג מילת הקשר, והחליפו אותה כך שמשמעות המשפט לא תשתנה.

1. לא אכלתי כל היום, ולכן אני רעב מאוד.

2. אני עייפה מכיוון שהלכתי לישון אתמול מאוחר.

3. התעוררתי היום מוקדם, במטרה להגיע לרכבת בזמן.

4. יצאנו לטייל, למרות שירד גשם חזק.

5. אני אוהבת לשתות קפה, אבל היום שתיתי שוקו.

6. דנית אוהבת לרקוד ולצייר, כמו כן היא מנגנת בכינור.

תרגיל מס' 2

חברו בין שני המשפטים בעזרת מילות קישור, כך שייצא משפט הגיוני.

1. אתמול היה חם מאוד. אף אחד לא יצא מהבית.

2. עשיתי שיעורי בית. הצלחתי בבחינה הקשה.

3. קניתי היום שמלה חדשה. קניתי אתמול נעליים.

4. הטיול היה קשה וארוך. שירי ועומר נהנו מאוד.

5. המורה חולה. שיעור טבע לא התקיים.

תרגיל מס' 3

השלמו את המשפט.

1. התלמידים לא שמעו את צלצול הפעמון, לכן _____.
2. למרות שישנו היום בצהריים, _____.
3. אני אוהבת לטייל, אבל _____.
4. קובי שונא לאכול שוקולד, בניגוד ל _____.
5. רעות הכינה אתמול עוגת שוקולד, בנוסף לכך _____.

תרגיל מס' 4

סמנו את מילות הקישור בקטע, והכנס אותם לטבלה במקום הנכון:

ביום ראשון בבוקר השמש זרחה, אבל היה קריר. גיא לבש את החולצה הארוכה למרות שבתחזית אמרו שיתחמם. בדרך לבית הספר הוא פגש את המורה שלו לפסנתר ושאל אותה לשלומה. היא ענתה שהיא מרגישה קצת לא טוב, ולכן היא בדרכה לרופא. המורה הסבירה, שעקב מחלתה היא נאלצת לבטל את השיעור היום אחה"צ. גיא, שהיה בדרכו לבי"ס, שמע לפתע את הצלצול, והחל לרוץ כדי לא לאחר לשיעור של חדווה. כשהגיע, ראה שאין ילדים בכיתה ובנוסף לכך על הלוח היה כתוב:
 "היום היה יום יפה בשל כך יצאתי לטייל - המורה חדווה".

ניגוד	הוספה	ויתור	תוצאה	סיבה

תרגיל מס' 5

מילות הקישור הלכו לאיבוד. שבצו אותן במקום המתאים.

1. אני מרכיבה משקפיים אני לא רואה טוב.

2. היא רזה היא אוכלת הרבה שוקולדים.

3. קיבלתי הרבה משחקי מחשב ליומולדת אני לא אוהב מחשבים.

תרגיל מס' 6

החליפו את מילת הקישור ושנה את המשפט:

1. אתמול ירד גשם ולכן לא יצאנו לטיול.

2. אני אוהבת לרקוד אבל לא אוהבת לשיר.

3. למרות שהמורה הייתה חולה השיעור התקיים.

4. התאמצתי רבות כדי להצליח בבחינה.

תרגיל מס' 7

מצאו זוגות של מילות קישור בעלות אותו תפקיד.

כתוצאה מכך

אולם

כי

מכיוון ש...

בניגוד ל...

/ | \

/ | \

אך

בגלל

לכן

תרגיל מס' 8

כתבו 3 משפטים עם מילות קישור מסוג סיבה:

1. _____
2. _____
3. _____

כתבו 3 משפטים עם מילות קישור מסוג ויתור:

1. _____
2. _____
3. _____

תרגיל מס' 9

- א. הקיפו בעיגול את מילות הקישור בכל משפט.
- ב. השלימו את המשפטים בהתאם למילות הקישור, ובדוק האם הם תקינים מבחינת ההיגיון שבהם.

1. התלמיד עבר בהצלחה את המבחן במדעים, כמו כן _____
2. המשטרה רצתה לתפוס את העבריין, לשם כך _____
3. למרות הצדדים השליליים של הטלוויזיה היא _____
4. יש צורך בהבטחת יישובים, משום ש _____
5. פה ושם היו הצלחות לא קטנות, אולם _____

תרגיל מס' 10

לפניכם משפטים ובהם מילות קישור. זהו את מילות הקישור ושנו אותן כך שמשמעות המשפט תשתנה אף היא.

1. ערן הגיע לכיתה, למרות תנאי מזג האוויר.

2. חשוב להקנות הרגלים נכונים לתינוקות, וכתוצאה מכך הם יתפקדו בהצלחה בחברת הילדים.

3. רוב הציבור מקפיד לשמור על ניקיון הבית וגם על ניקיון הרחוב.

4. המצב הכלכלי יתייזב, בתנאי שכל אדם ישמור על רמת חיים הולמת.

5. אושרו האמיתי של האדם אינו בחיפוש אחר חיים על כוכבים אחרים, וגם לא בתקשורת עם אנשים על פני כדור הארץ.

לפניך משפטים בהם מילות קישור. זהו את מילות הקישור ושנו אותן, כך שמשמעות המשפט לא תשתנה

1. התלמידים הגיעו בזמן, למרות שירד גשם.

2. העשירים התעשרו יותר בתקופת האינפלציה, ולעומת זאת רמת החיים של השכבות הנמוכות ירדה.

3. "תעודת בגרות" מהווה כרטיס כניסה לחברה המשכילה, לכן חשוב לשאוף להצליח בבחינות הבגרות.

4. רצייתי מאוד לבקר אצלך, אולם לא הצלחתי להגיע.

5. היא תלמידה טובה, ובנוסף לכך פעילה בתנועת נוער.

תרגיל מס' 11

סמנו בקו את מילות הקישור והחליפו אותן במילות קישור נרדפות.

קליטת תלמידים עולים

תהליך הקליטה של תלמידים עולים אינו תהליך קל ופשוט, ולכן חייב להיות מטופל בצורה רצינית ורגישה על ידי אנשים מתאימים. ראשית, חשוב להביא בחשבון את ניתוק הקשרים של התלמיד מן העבר, מהחברה של ארץ המוצא, מהשפה, מהנוף, ומהתרבות של ארץ הולדתו. הניתוק הוא תהליך מהיר, ואילו יצירת קשרים חדשים – תהליך ממושך. בנוסף, אין העולה – התלמיד יכול להישען על הוריו, שגם הם בדרך כלל עולים חדשים שעוברים תהליך של קליטה. לכן, את עיקר התמיכה הם צריכים לקבל מחברת הנוער בבית הספר ומצוות המורים שבו. אין ספק, שגם העולה עצמו חייב לעשות מאמץ בשילובו. זהו אפוא תהליך משותף של ותיקים ועולים גם יחד.

כתב תלמיד

קליטת תלמידים עולים

"הבחינות אינן משקפות את הידע האמיתי של התלמיד". זו אינה אמירה שלי. את זה שמעתי בדיון שנערך בין אנשי חינוך בטלוויזיה. ובכל זאת, כל שנה, בערך בזמן הזה, אנו מקבלים לוח בחינות צפוף ומייאש.

החברה הגדולים "מנחמים" אותנו: "כחו שתגיעו לכיתה ט' ו- י". אני באמת חושבת כי הבחינות אינן מוכיחות כלום. ההוכחה לכך היא – אני. לפני כל בחינה אני מתכוננת ברצינות רבה, ולא ברגע האחרון, ואף על פי כן אינני מצליחה. אני תמיד מרגישה לחץ בזמן הבחינה, כואבת לי הבטן והכול בורח לי מהראש. הורי טוענים: "אין ברירה, צריך להתגבר, כל החיים זו בחינה אחת גדולה". נוסף על כך, צריך ללמוד להתגבר על לחץ ומתח כדי להתחשל לחיים העתידיים. "זה לא עוזר לי", אני אומרת להם, "כל המשפטים האלה רק מעצבנים". אני בטוחה שאני לא לבד, אולי למשהו יש פתרון?

כתבה תלמידה

תרגיל מס' 12

המרה של מיליות קישור וזיהוי תפקידן הלוגי במשפט.
לפניכם כותרות מן העיתונות. בצעו את ההוראות:

1. מכיוון שהמיתון במשק מחריף, הייצור התעשייתי הואט.
 - א. הקיפו במעגל את מילית הקישור.
 - ב. כתבו איזה סוג קשר לוגי היא מציינת במשפט (הוספה, ניגוד, ויתור, זמן, סיבה, תנאי).
 - ג. החליפו את מילית הקישור במילית קישור אחרת, מבלי לשנות את סוג הקשר הלוגי.

2. אף על פי שראש המפלגה התבטא בצורה בלתי הולמת, הוא יוכל להתמודד בבחירות המקומיות.
 - א. הקיפו במעגל את מילית הקישור.
 - ב. כתבו איזה סוג קשר לוגי היא מציינת במשפט (הוספה, ניגוד, ויתור, זמן, סיבה, תנאי).
 - ג. החליפו את מילית הקישור במילית קישור אחרת, מבלי לשנות את סוג הקשר הלוגי.

3. השביתה נגמרה, אבל הזבל נשאר.
 - א. הקיפו במעגל את מילית הקישור.
 - ב. כתבו איזה סוג קשר לוגי היא מציינת במשפט (הוספה, ניגוד, ויתור, זמן, סיבה, תנאי).
 - ג. החליפו את מילית הקישור במילית קישור אחרת מבלי לשנות את סוג הקשר הלוגי.

4. לאחר שדחפור החל לפנות את הריסות בניין הדירות בעיר בצ'או, שמעו חברי המשלחת הרוסית קולות אישה.
 - א. הקיפו במעגל את מילית הקישור.
 - ב. כתבו איזה סוג קשר לוגי היא מציינת במשפט (הוספה, ניגוד, ויתור, זמן, סיבה, תנאי).
 - ג. החליפו את מילית הקישור במילית קישור אחרת, מבלי לשנות את סוג הקשר הלוגי.

5. **אנו רוצים לאכול מזון בריא, ולכן כדאי שנתמקד בהמלצות התזונאים.**

א. הקיפו במעגל את מילית הקישור.

ב. כתבו איזה סוג קשר לוגי היא מציינת במשפט (הוספה, ניגוד, ויתור, זמן, סיבה, תנאי).

ג. החליפו את מילית הקישור במילית קישור אחרת מבלי לשנות את סוג הקשר הלוגי.

6. **בשנת 2000 חלה ירידה בשכר העובדים בענף ההיי-טק בגלל צמצום משמעותי**

בביקוש.

א. הקיפו במעגל את מילית הקישור.

ב. כתבו איזה סוג קשר לוגי היא מציינת במשפט (הוספה, ניגוד, ויתור, זמן, סיבה, תנאי).

ג. החליפו את מילית הקישור במילית קישור אחרת, מבלי לשנות את סוג הקשר הלוגי.

סימני פיסוק

משימה מס' 1

קראו את הקטע. סמנו בקו גלי ~ את סימני הפיסוק, ורשמו מעליהם את תפקידם.

חסידי אומות העולם

המושג "חסידי אומות העולם" הוא עתיק יומין. בתלמוד נאמר: "חסידי אומות העולם יש להם חלק לעולם הבא". הכוונה לאותם הגויים שנמנעו מעשיית עוול, מגילוי עריות ומשפיכות דם. על איוב אמרו חז"ל: "חסיד אחד היה באומות העולם, ואיוב שמו". במרוצת הדורות קיבל המושג "חסידי אומות העולם" משמעות נוספת(*): הוא התייחס גם לגויים שהיטיבו עם יהודים ועם ישראל. נזכיר רק שניים: כורש מלך פרס, אשר קרא ליהודים לשוב מגלות בבל למען הקים מחדש את בית המקדש, והשולטן צלאח אל-דין, שגילה יחס אוהד ליהודים. בתלמוד, במסכת "תענית" ובמסכת "כבודה זרה", מסופר על שני רומאים, שמסרו את חייהם למען הצלת יהודים.

את המשמעות העמוקה ביותר קיבל המושג "חסידי אומות העולם" אחרי מלחמת העולם השנייה. בהיוודע לעולם כולו, ולעם ישראל בפרט, על הממדים האיומים של השואה, שהביאה לחורבן יהדות אירופה, נתגלו גם מעשי הצלה. אמנם מעשים אלה לא היו רבים, אך היו מפוארים ונעשו על ידי לא יהודים כדי להציל יהודים נרדפים. הנאצים הענישו בעונש מוות כל מי שעזר להציל יהודים. בלוחות המודעות בערים הכבושות הופצו והודבקו כרזות, ובהן הוזהרה האוכלוסייה הלא יהודית מלעזור ליהודים. אסור היה לתת ליהודי מקום לינה או לספק לו מזון כלשהו, אף תמורת תשלום. מעשים פעוטים אלה גררו עונש מוות. אף על פי כן נמצאו אנשים, אשר סיכנו את חייהם ואת חיי בני משפחותיהם, כדי להושיט עזרה ליהודים. הם פעלו שלא על מנת לקבל פרס, אלא כצו מצפונם או דתם, מתוך התנגדות לכובש הנאצי. אנשים אלה הוכיחו במעשיהם אומץ לב ואצילות רוח, הראויים לציון ולהוקרה, וזכו בשם המפואר "חסידי אומות העולם".

משימה מס' 2

קראו את הקטע וסמנו בו את סימני הפיסוק המתאימים:

יוסי חזר מבית הספר והיה שקט כבר בכניסה התנפל על אחותו הקטנה שעמדה בכניסת הבית את לא רואה שאני רוצה לעבור צעק לעברה מה כבר קרה היום בבית הספר שאלה אמו ששמעה את בכייתה של ילדתה כלום מה צריך לקרות חוץ מכלום מה עוד עשיתם התעקשה האם והמשיכה בשאלותיה התאמנו במגרש ענה יוסי ו... המשיכה האם ואיחרנו לשיעור בהיסטוריה מה כולם שאלה אמה של יוסי לא רק חמישה בנים יוסי לא היה צריך להיות לך מבחן היום בהיסטוריה נזכרה אמו של יוסי כן אז מה היה או לא היה היה ואתם עשיתם או לא עשינו ואיך היה סתם לא ידעתי כלום קורה לא התכוננת בכלל היה לי אמון חשוב ולא הספקתי להתכונן זה הפך לתירוץ הקבוע שלך כשאבא של יוסי חזר בערב עייף ניסה יוסי לעשות תרגילי התחמקות אבל אמו הצהירה שהיא פונה לאביו אני חייבת לדבר איתך בקיצור ענה האב אני מת מעייפות בסדר אומר לך במשפט אחד חייבים לעשות משהו עם יוסי מה שאל אביו של יוסי כאן התערב יוסי ואמר זה היה משפט אחד

משימה מס' 3

לפניכם קטע ללא פיסוק. הוסיפו את הסימנים החסרים (על פי כללי הפיסוק) בצבע.

פתרונות לבעיות התחבורה בעיר תל אביב

עיריית תל אביב יפו חייבת למצוא פתרונות לבעיות התחבורה והחנייה הרבות בפניהם היא עומדת חמש הצעות לפתרון הבעיה עומדות על הפרק הקמת חניונים ציבוריים הפעלת תכנית סינגפור בניית רכבת תחתית הכנסת מיניבוסים ומעבר האוכלוסייה לשימוש באופניים.

הצעה ראשונה היא הקמת מספר רב של חניונים ציבוריים אשר החנייה בהם פטורה מתשלום חניונים אלו יהיו ממוקמים בפרוורי העיר בסמוך לתחנות הסופיות של התחבורה הציבורית ותחנת הרכבת הצעה שנייה מדברת על הפעלת תכנית סינגפור דהיינו סגירת האזור המסחרי של העיר לתנועת רכב מנועי ברוב שעות היום מ 9.00 בבוקר עד 12.00 בלילה הצעה שלישית אומנם הצעה יקרה אולם עשויה לפתור את מרבית בעיות התנועה והחנייה בתל אביב בדומה לערים רבות בעולם הרכבת התחתית בדומה למטרו בצרפת ולאנדרגראונד באנגליה הצעה רביעית מצדדת הכנסת כמות גדולה של מיניבוסים קטנים ונוחים בתוספת לאיסור כניסת כלי רכב פרטיים למרכז העיר דבר זה יחסוך מהאזרחים חיפוש אחר חנייה תשלומי קנסות וניצול מהיר של הזמן העומד לרשותם הצעה חמישית מנסה להפוך את תושבי המדינה להולנדים או לאיטלקים שהאופניים הוא כלי התחבורה העיקרי שלהם הצעה זו יכולה ללא ספק

לשפר את רמת בריאות הגוף והנפש של הישראלים וגם את רמת הכיס הבעיה עם הצעה זו שהיא הכי לא מעשית מבין חמש ההצעות.

משימה מס' 4

הסבירו את תפקידם של סימני הפיסוק במשפטים הבאים:
א. נגה אמרה לרות: "אל תלכי לטייל לבד בלילה".

ב. רונית אוהבת לאכול: ספגטי, שניצל, תירס וירקות.

ג. בבית ספר "רבין" לומדים כל יום עד השעה ארבע אחר הצהריים.

ד. האם שיעור חשבון נדחה לשעה 10:00?

ה. גלידת "בן אנד ג'ריס" היא הגלידה הטובה ביותר בעולם!

ו. יש בגינה כמה סוגי פרחים: נרקיסים, כלניות, אירוסים וחרציות.

משימה מס' 5

הוסיפו סימני פיסוק במקומות המתאימים:

א. המקצועות האהובים על דניאל הם תנ"ך ספרות והיסטוריה.

ב. אמא אמרה ליותם אם תתנהג יפה תקבל סוכרייה.

ג. במלון המלך שלמה יש ארוחות צהריים טעימות מאוד.

ד. ראש השנה סוכות ופסח הם שלושת הרגלים.

ה. כדאי לי לראות את התכנית דיג'ימון או דרגון בול

משימה מס' 6

לפניכם שני טורים. בטור א' מופיעים משפטים ובהם סימני פיסוק.

בטור ב' כתובים תפקידי סימני פיסוק. התאם בין הסימן לתפקיד.

א'	ב'
איתי, גש הנה!	שם של ארגון
איתי אמר: "אני חזק"	פירוט
ילדי החבורה הם: רועי, איתי ודן	הוראה
החבורה נקראת: "סוד כמוס"	שאלה
האם איתי לא הגיע לפגישה?	ציטוט

משימה מס' 7

הפכו את המשפטים מדיבור עקיף לדיבור ישיר. השתמש במירכאות.
א. אילנית אמרה לעמית שהיא רוצה לבוא לשחק איתה במחשב.

ב. אבא אמר לאמא שהוא אוהב אותה.

ג. לפני החופשה המורה ריקי איחלה לנו שנחזור בריאים ושלמים.

אמצעים רטוריים

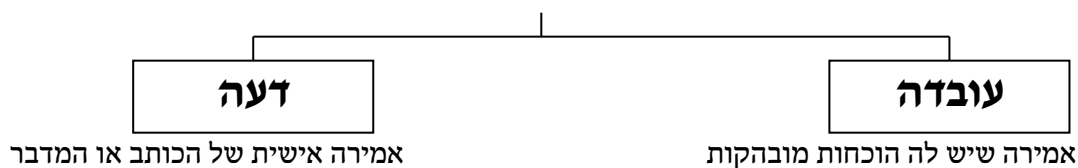
קראו את השיר "גאווה" של דליה רביקוביץ ומצאו אמצעים סגנוניים (סמנו כוכבית מעל המילה, ציינו מהו האמצעי ורשמו מה תפקיד האמצעי).
לעזרתכם מבחר אמצעים: מטאפורה, דימוי, האנשה, הקבלה.
זכרו! תפקיד האמצעים הרטוריים הוא להמחיש את הרעיון.

גאווה / דליה רביקוביץ

אפילו סלעים נשברים, אני אומרת לך,
ולא מחמת זקנה.
שנים רבות הם שוכבים על גבם בחום ובקור,
שנים כה רבות,
כמעט נוצר רושם של שלוה.
אין הם זזים ממקומם, וכך נסתרים הבקיעים.
מעין גאווה.
שנים רבות עוברות עליהם בציפייה.
מי שעתיד לשבור אותם.
עדיין לא בא.
ואז האזוב משגשג, האצות נרגשות, והים מגיח וחוזר,
ודומה, הם ללא תנועה.
עד שיבוא כלב ים קטן להתחכך על הסלעים
יבוא ויילך.
ופתאום האבן פצועה.
אמרתי לך, כשסלעים נשברים זה קורה בהפתעה.
ומה גם אנשים.

(מתוך "הספר השלישי")

מה בין עובדה לדעה

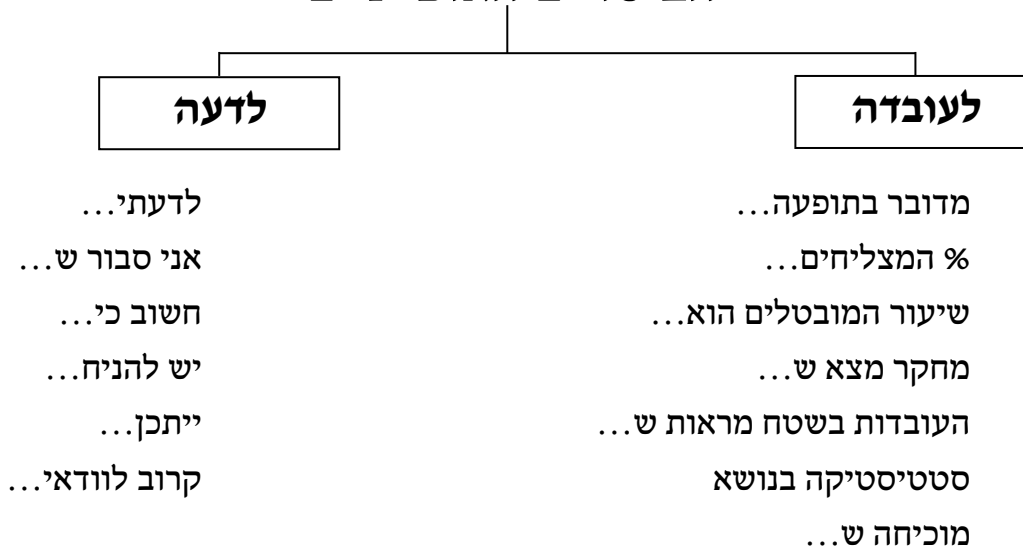

הבלבול בין עובדה ודעה נובע מהתחושה שכל מה שמישהו אומר אמנם בטוח, הוכח ונבדק. חלק גדול מהאמירות שנאמרות בביטחון מלא הן דעה אישית או שמועה שהפכה לדעה.

חשוב מאוד לדעת להבחין בין עובדה לדעה כדי, שנוכל לבנות את דעתנו על עובדות ולא על דעות של אחרים, שחשבנו אותן לעובדות.

המילון העברי-עברי של אבן-שושן מסביר כך את המושגים עובדה ודעה:
עובדה – מאורע שקרה. מה שנעשה. פעולה. דבר של ממש.
דעה – השקפה. הסברה. עמדה.
כלומר, עובדה היא מאורע או פעולה שקרו באמת.
דעה היא מחשבה שחושבים על נושא מסוים.

הביטויים האופייניים

משימה מס' 1

לפניכם משפטים. ציינו ליד כל משפט אם הוא עובדה (ע), השערה (ה) או דעה (ד).

1. _____ ייתכן שכל הייבוש ירד לטמיון.
2. _____ הלשכה לסטטיסטיקה פרסמה שבשנת 1990 היה גידול של 10% בצריכה למשפחה.
3. _____ אני מתנגד לשבוע לימודים קצר, כלומר ל- 5 ימי לימוד ארוכים, כי זה יפגע בהישגים הלימודיים.
4. _____ 20% מהכיתה נכשלו בבחינה במתמטיקה.
5. _____ יש להניח שהשנה יהיו הבחינות קלות יותר בעקבות הכישלונות של השנה שעברה.
6. _____ הבחינה לא היתה קשה. הכרתי את רוב הבעיות.

משימה מס' 2

לפניכם עשרה משפטים. בדוק ורשום ליד כל משפט האם הוא עובדה, דעה או משפט מורכב, שיש בו גם עובדה וגם דעה.

1. ברחוב היובל 20 עומד בית בן 5 קומות.
2. הבית ברחוב היובל 20 יפה.
3. לרמי יש 3 חתולים ו-2 כלבים.
4. החתולים והכלבים של רמי פשוט מקסימים.
5. יוסי מרוויח 4,000 שקלים בחודש.
6. מצבו הכללי של יוסי טוב.
7. טלי אוהבת ספורט (_____), והיא טוענת כי אין הבדל גדול בספורט בין גברים לנשים.

8. אני לא תמיד מכינה שיעורי בית (_____) , ואמי לא מאמינה לי שאני מקבלת יותר מדי שיעורים.

9. בפולין הרכיב נציג מפלגה הנקראת "סולידריות" את הממשלה החדשה, וזוהי המהפכה החשובה ביותר בפולין.

10. השנה נמכר היומנוער של "איטו אבירם" בהיקף גדול (הרבה מאוד), וזאת משום שזהו היומנוער הטוב ביותר משום.

ניבים ופתגמים

משימה מס' 1

מתחו קו בין הניב למשמעותו:

* אם אין אני לי מי לי.

* מראה חיצוני אינו קובע אלא

הפנימיות.

* צריך לחשוב לפני שפועלים.

* אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש

בתוכו.

* דבר שבהתחלה חשבנו שהוא

רע,

יצא משהו טוב.

* שתי טיפות מים.

* אף אחד לא יעזור לי, אם אני לא

* איזהו גיבור הכובש את יצרו.

אעזור לעצמי.

* סוף מעשה במחשבה תחילה.

* תמיד נחשוב, שמה שיש לאחר

* מעז יצא מתוק.

הוא יותר טוב.

* הדשא של השכן ירוק יותר.

* בדיוק אותו דבר.

* מי שמתאפק הוא הגיבור האמיתי.

משימה מס' 2

איזה ניבים מתאימים למקרים הבאים:

א. כשרוצים משהו מאוד חזק גם מצליחים להשיג אותו.

ב. כשחבר צוחק על מישהו ומשפיל אותו מול רבים.

ג. כשאומרים משהו בצביעות (להגיד משהו שלא באמת מתכוונים אליו).

ד. כשמישהו עקשן וקשה לשנות את דעתו.

אגוז קשה לפיצוח, מלבין פני חברו ברבים, אחד בפה אחד בלב, אם תרצו אין זהו

אגדה, אין דבר העומד בפני הרצון, קשה עורף, אין פיו וליבו שווים.

משימה מס' 3

רשמו 3 ניבים עם המילה ראש.

- א. _____
ב. _____
ג. _____

משימה מס' 4

התאימו בין שני הניבים בעלי אותה משמעות:
כתבו אותו מספר מעל המילים. לדוגמא:

מילא פיו מים

כליון עיניים

לא הוציא הגה

ילד טוב ירושלים

¹ ירד מנכסיו

אל יתהלל חוגר
כמפתח

הגיעו מים עד
נפש

אין הנחתום
מעיד על עיסתו

טלית שכולה
תכלת

קוצר רוח

¹ פשט את הרגל

נקעה נפשו

משימה מס' 5 – כתבו משפט שיכול להסביר את הניב:

א. כאבן שאין לה הופכין

ב. מילים כדורבנות

ג. בזרועות פתוחות

ד. יגעת ומצאת – תאמין

ה. אליה וקוץ בה

ו. דמעות תנין

ז. על קצה המזלג

משימה מס' 6 - (רשימת הניבים בעמ' הבא)

לפניכם ציורים, התאימו אותם לניבים. רשמו מתחת לכל ציור את הניב המתאים. העזרו במחסן הניבים המופיע בעמוד הבא

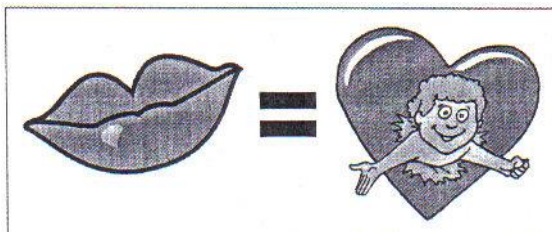
הניב המתאים הוא:

הניב המתאים הוא:

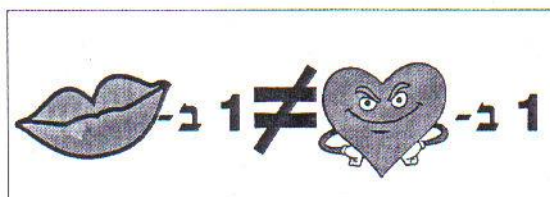
הניב המתאים הוא:

הניב המתאים הוא:

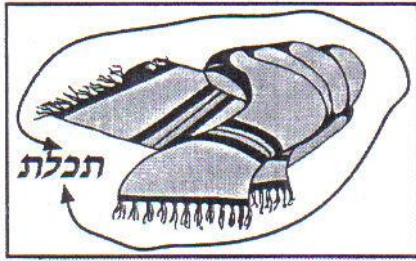

הניב המתאים הוא:

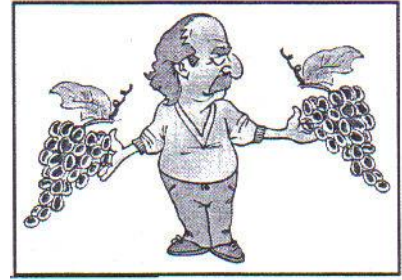

הניב המתאים הוא:

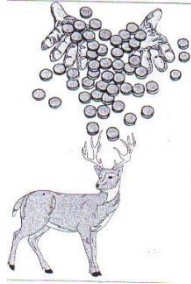
הניב המתאים הוא:

הניב המתאים הוא: _____

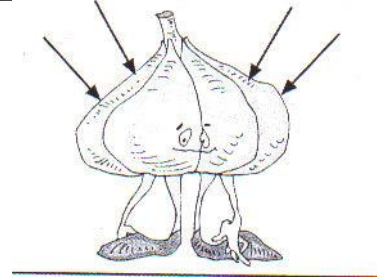
הויר המחאיח הוא: _____

הוא: _____

המתאים

הניב _____

הניב המתאים הוא: _____

הניבים הם: אותיות של קידוש הלבנה; אבד עליו הכלח; כקליפת השום; כל דאלים גבר; הגיעו מים עד נפש; פיו וליבו שווים; איש אשכולות; טלית שכולה תכלת; שם כספו על קרן הצבי; אחד בפה ואחד בלב.

משימה מס' 7

לפניכם פירושי ניבים. התאימו את הניב לפירוש:

- 1. הגיעו להסכם ביניהם
.....
- 2. יגרום לצער ובעיות לדורות
.....
- 3. לא הצליח להשיג דבר
.....
- 4. מי שדורש, חשוב שגם יקיים
.....
- 5. לא יכול להחליט
.....

הניבים הם:

בכייה לדורות, באו לעמק השווה, פוסח על שני הסעיפים, נאה דורש נאה מקיים, ברכה לבטלה.

משימה מס' 8

1. מתחו קו בין הניב למשמעותו.

* מראה חיצוני אינו קובע אלא הפנימיות.	* אם אין אני לי מי לי
* צריך לחשוב לפני שפועלים	* אל תסתכל בקנקן אלא במה
* דבר שבהתחלה חשבנו שהוא רע יצא	שיש בתוכו
משהו טוב	* שתי טיפות מים
* אף אחד לא יעזור לי אם אני לא	* איזהו גיבור הכובש את יצרו
אעזור לעצמי	* סוף מעשה במחשבה תחילה
* תמיד נחשוב שמה שיש לאחר הוא	* מעז יצא מתוק
	יותר טוב
* בדיוק אותו דבר	* הדשא של השכן ירוק יותר
* מי שמתאפק הוא הגיבור האמיתי	

משימה מס' 9

איזה ניבים מתאימים למקרים הבאים:

א. כשרוצים משהו מאד חזק גם מצליחים להשיג אותו.

ב. כשחבר צוחק על מישהו ומשפיל אותו מול רבים.

ג. כשאומרים משהו בצביעות (להגיד משהו שלא באמת מתכוונים אליו).

ד. כשמישהו עקשן וקשה לשנות את דעתו.

אגוז קשה לפיצוח, מלבין פני חברו ברבים, אחד בפה אחד בלב, אם תרצו אין זו אגדה, אין דבר העומד בפני הרצון, קשה עורף, אין פיו וליבו שווים.

רשמו 3 ניבים עם המילה ראש

א. _____

ב. _____

ג. _____

